

3. Rola konstytucji w państwie

Najważniejszym aktem prawnym w demokratycznym państwie jest konstytucja, zwana też ustawą zasadniczą. Może mieć formę jednego, zwanego dokumentu lub być zbiorem praw pisanych i niepisanych. Konstytucja określa przede wszystkim kompetencje głównych organów władzy publicznej w Polsce, definiuje ich wzajemne relacje, opisuje także zakres praw, wolności i obowiązków obywateli. Na zajęciach uczniowie poznają najważniejsze funkcje konstytucji, zapoznają się również z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej i nauczą się z niej korzystać.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń/uczennica:

- wyjaśnia zasadę konstytucjonalizmu; podaje szczególne cechy konstytucji; znajduje w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przepisy dotyczące wskazanej kwestii; podaje kompetencje Trybunału Konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej – dział XI pkt 7;
- analizuje symbole Rzeczypospolitej Polskiej; wyjaśnia, czym powinna przejawiać się postawa patriotyczna młodego i dorosłego człowieka – dział VIII pkt 3.

PO ZAJĘCIACH UCZEŃ/UCZENNICA POTRAFI

- wyjaśnić, dlaczego konstytucja jest najważniejszym aktem prawnym w państwie;
- wymienić podstawowe funkcje konstytucji;
- wskazać obszary życia społecznego, które reguluje konstytucja;
- wskazać, kto uchwała w Polsce konstytucję, oraz wyjaśnić, w jaki sposób można ją zmienić.

METODY PRACY

- miniwykład
- rozmowa nauczająca
- praca w grupach lub parach
- praca z tekstem, praca ze słownikiem

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- kilka egzemplarzy Konstytucji RP

JAK PRZEPROWADZIĆ ZAJĘCIA?

WPROWADZENIE

1. „Po co nam konstytucja?” (praca w parach, rozmowa nauczająca). Poproś uczniów i uczennice, by przez chwilę wyobrazili sobie, że zakładają nowe państwo i muszą zdecydować, jakie zasady będą w nim obowiązywać. Ich zadaniem

będzie spisanie swoich pomysłów w parach. Zastanówcie się razem, czego przede wszystkim dotyczą te zapisy i w jaki sposób regulują życie społeczne.

ROZWINIĘCIE

2. „Rola konstytucji w państwie” (miniwykład, rozmowa nauczająca). Zreferuj krótko tekst „Rola konstytucji w państwie” (s. 210). Poproś uczniów, aby kolejno wymieniali zapamiętane funkcje konstytucji. Dopilnuj, aby zadania konstytucji się nie powtarzały. Możesz zapisywać je w punktach na tablicy. Zwróć uwagę, że na przestrzeni dziejów polskie konstytucje były kilkakrotnie uchwalane i wielokrotnie zmieniane, zwłaszcza niedemokratyczna konstytucja z 1952 roku. Podkreśl, że każda konstytucja zawiera przepisy pozwalające na jej zmianę, ale w taki sposób, by uniknąć każdorazowego „dopasowywania” konstytucji do interesów rządzących i ograniczania wolności i praw obywateli – wyjaśnij (lub przeczytaj odpowiedni fragment), jak to reguluje polska konstytucja.

Podkreśl, że konstytucja, oprócz tego, że jest zbiorem praw, pełni także inne funkcje – integruje i łączy wszystkich obywateli, pokazując jednocześnie, co mają ze sobą wspólnego oraz jakie historyczne zdarzenia ukształtowały ich wspólnotę, jakie wartości uznają za najważniejsze, jakimi zasadami chcą się kierować w życiu społecznym. Istotną funkcją konstytucji jest także wskazanie celów, do jakich dana wspólnota obywatelska zamierza dążyć. Powiedz, że te dwie ostatnie funkcje najczęściej wyrażone są już w preambule, czyli uroczystym wstępie do konstytucji.

3. „Rozdziały konstytucji” (praca własna, praca z tekstem). Poproś uczniów, by przeczytali w podręczniku tytuły rozdziałów polskiej konstytucji (s. 211) i zastanowili się, jakie zagadnienia reguluje ustawa zasadnicza. Poleć, by niezrozumiałe sformułowania odszukali w słowniku na końcu podręcznika i zapisali ich definicje w zeszytach.

4. „Uzupełnij poniższe zdania” (praca własna). Poleć, by uczniowie i uczennice wykonali w zeszycie ćwiczenie „Uzupełnij poniższe zdania” (s. 213). Sprawdź, czy wszyscy wpisali poprawne słowa i określenia.

Zeszyt
ćwiczeń
s. 107
ćwicz. 2

ZAKOŃCZENIE

5. Podsumowanie (rozmowa nauczająca). Odczytaj uczniom artykuł 8.1 Konstytucji RP, który mówi, że jest ona najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej. Zapytaj uczniów i uczennice, jak rozumieją ten zapis – niech zapiszą to jednym zdaniem w zeszycie. Poproś, by odwołali się do zdobytych podczas zajęć informacji. Zachęć ich, by w domu zajrzeli do internetu i tam poszukali informacji na temat polskich konstytucji (materiał o polskich konstytucjach jest także na stronie internetowej KOSS w zakładce „Dla nauczycieli/Uczyć inaczej”).

Zeszyt
ćwiczeń
s. 108
ćwicz. 4

6. Praca domowa dla ochotników (praca z tekstem). Poproś, by w domu uczniowie i uczennice zapoznali się z tekstem w ramce „Kościół a państwo” na s. 212 i zastanowili się, jak w Polsce zagwarantowano rozdział państwa i Kościoła. Co ten rozdział gwarantuje? Z drugiej strony niech pomyślą w jakich obszarach można mówić o pożądanej współpracy państwa i Kościoła.

ĆWICZENIA DODATKOWE

→ „**My, naród Polski**” (rozmowa nauczająca, praca w parach, praca z tekstem). Poproś jednego z uczniów, aby przeczytał na głos preambułę do obowiązującej konstytucji.

tucji (s. 211), następnie poleć, by w parach spróbowali odpowiedzieć na następujące pytania:

- *Do jakich wartości się ona odwołuje?*
- *Do jakich tradycji historycznych nawiązuje?*
- *Jakie cele stawia konstytucja przed tymi, którzy będą ją stosowali?*

Po znalezieniu w konstytucji artykułu dotyczącego polskich symboli państwowych uczniowie i uczennice czytają go po cichu i zastanawiają się:

- *Czy ustawa zasadnicza określa dokładnie, jak wyglądają polskie godło i flaga?*
- *Gdzie można znaleźć szczegółowe informacje na ten temat?*

Poproś, by uczniowie ochotnicy w domu odnaleźli w internecie ustawę, która zawiera słowa polskiego hymnu, i zapisali je w zeszytach.